

Sygn. akt II UK 351/15

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z wniosku J. J., D. G. - D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.
o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 kwietnia 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni D. G. - D. od wyroku
Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 19 lutego 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 lutego 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelacje D. G. - D. i J. J. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 28 marca 2014 r., oddalającego ich odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w W. z dnia 9 maja 2013 r., stwierdzającej niepodleganie przez D. G.-D. ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę zawartej w dniu 27 grudnia 2012 r.

Dokonując ustaleń na podstawie dowodów zebranych przez Sądem pierwszej instancji, Sąd drugiej instancji stwierdził, że strony zawarły umowę o pracę na czas nieokreślony, w której wykonaniu ubezpieczona miała świadczyć pracę na stanowisku dyrektora generalnego, za wynagrodzeniem 9.500 zł w pełnym wymiarze czasu pracy. Jako dzień rozpoczęcia pracy strony wskazały 27

grudnia 2012 r. W dniu 21 grudnia 2012 r. lekarz medycyny pracy wydał zaświadczenie, z którego wynika, że ubezpieczona była zdolna do pracy. J. J. zgłosił wnioskodawczynię do ubezpieczeń w dniu 31 grudnia 2012 r. i założył akta osobowe. Strony sporządziły listę obecności, na której ubezpieczona podpisała się w dniach 27, 28, 31 grudnia 2012 r. oraz 2, 3, 4 stycznia 2013 r. (godziny pracy od 08:00 - 16:00); wypłacił ubezpieczonej wynagrodzenie za pracę za trzy dni pracy w grudniu 2012 r., za trzy dni w styczniu 2013 r. oraz za czas choroby za okres od 7 do 20 stycznia 2013 r. W dniach 12 listopada - 26 grudnia 2012 r. ubezpieczona była niezdolna do pracy i przebywała na zwolnieniu lekarskim, w tym 10 dni w szpitalu. Na początku grudnia 2012 r. u D. G. - D. zdiagnozowano schorzenie onkologiczne; korzystała ze zwolnień lekarskich w okresach: od dnia 7 do dnia 29 stycznia 2013 r., od 31 stycznia do 28 kwietnia 2013 r.

Dowody mające świadczyć o rzeczywistym świadczeniu pracy obydwu Sądy uznały za niewiarygodne i nieprzydatne do ustalenia, że D. G.-D., współpracująca dotychczas J. J. jako prowadząca działalność gospodarczą rzeczywiście realizowała obowiązki wynikające z umowy o pracę obejmującej świadczenie usług tego samego rodzaju. Ocena okoliczności ustalonych w stanie faktycznym sprawy świadczyła - jak stwierdził Sąd drugiej instancji - o tym, że wyłącznym celem pozornego zatrudnienia wnioskodawczyni i przyznania jej wysokiego wynagrodzenia na poziomie 9.500 zł brutto miesięcznie było zapewnienie jej uzyskania wysokich korzyści w postaci świadczeń z ubezpieczenia społecznego związanych z niezdolnością do pracy, co - dokonane kosztem innych uczestników tego systemu - jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i tym samym umowa o pracę jest bezwzględnie nieważna (art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p.). Według Sądu Apelacyjnego, obejście prawa w rozpoznawanej sprawie polegało na występowaniu „innego celu umowy”, którym „było skorzystanie z wysokich zasiłków z ubezpieczenia społecznego”.

Skarga kasacyjna D. G. - D. została oparta na podstawie naruszenia przepisów postępowania - art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku, bowiem Sąd drugiej instancji ograniczył się jedynie do wskazania art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p., podczas gdy z treści uzasadnienia wynika, że uznał umowę o pracę za zwartą dla pozoru w

rozumieniu art. 83 § 1 k.c., a wskazane podstawy oddalenia apelacji wykluczają się wzajemnie; art. 308 i 309 k.p.c. przez ich niezastosowanie, wskutek ich błędnej wykładni polegającej na przyjęciu, że celem uznania wydruków komputerowych za dowód, są niezbędne narzędzia ich weryfikacji, oraz art. 386 k.p.c. przez niezastosowanie i nieuwzględnienie apelacji, pomimo tego, że była ona uzasadniona i art. 385 k.p.c. przez zastosowanie, mimo, że apelacja nie była bezzasadna. Skarżąca zarzuciła także naruszenie prawa materialnego - art. 6 ust. 1 pkt. 1 w związku z art. 8 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) oraz art. 83 § 1 k.c. i art. 22 ust. 1 k.p., polegające na stwierdzeniu, wskutek ich błędnej wykładni, że nie podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia od dnia 27 grudnia 2012 r., że umowa o pracę została zawarta dla pozorów w celu uzyskania ochrony ubezpieczeniowej oraz w celu ukrycia faktycznej współpracy stron na zasadzie współpracy dwóch przedsiębiorców, podczas, gdy umowa ta została rzeczywiście zawarta; strony miały zamiar współpracować w układzie pracownik-pracodawca i umowa była wykonywana; art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez niewłaściwe zastosowanie, w następstwie wadliwego uznania, że ustalenie w umowie o pracę na stanowisku Dyrektora Generalnego wynagrodzenia w wysokości 9.500,00 zł brutto jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i umowa o pracę jest bezwzględnie nieważna, podczas gdy ustalenie wynagrodzenia w kwocie 9.500,00 zł brutto nie ma wpływu na ważność całej umowy, oraz art. 10 i 11 k.p. w związku z art. 65 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez ich niezastosowanie, polegające na odmowie prawa do zawarcia umowy o pracę osobie, która chce pracę świadczyć, w chwili zawarcia umowy o pracę jest zdolna do jej świadczenia i ma zapewnione miejsce pracy.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego „czy zawarcie umowy o pracę na czas nieokreślony z wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 9.500,00 zł brutto, u której zdiagnozowano chorobę nowotworową, lecz zdolną do pracy w chwili zawierania umowy, jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a w konsekwencji cała umowa o pracę jest nieważna (art. 58 § 2 k.c.

w związku z art. 300 k.p.). Motywy wniosku sprowadzały się do stwierdzenia, że wskazane zagadnienie nie było jeszcze przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, choć okoliczności niniejszej sprawy są odpowiednie do czynionych przez Sąd Najwyższy rozważań dotyczących ważności umów o pracę zawieranych przez kobiety w ciąży, które przed stwierdzeniem stanu ciąży współpracowały ze swoimi przyszłymi pracodawcami na podstawie różnego rodzaju umów cywilno-prawnych, a w następstwie zdiagnozowania u nich ciąży zawierały umowy o pracę celem objęcia świadczeniami z ubezpieczenia społecznego (np. w wyroku z dnia 9 sierpnia 2005 r., III UK 89/05, w wyroku z 6 marca 2007 r., I UK 302/06, z 4 sierpnia 2005 r., II UK 320/04).

Sprawa niniejsza - jak argumentowała skarżąca - zasługuje na rozpoznanie ze względu na podstawową różnicę ze wskazanymi sprawami. Skonstatowała, że uznanie umowy o pracę, zawartej w okolicznościach jej sprawy, za czynność niezgodną z zasadami współżycia społecznego i bezwzględnie nieważną, może w konsekwencji spowodować faktyczny zakaz zawierania umów o pracę przez osoby ze zdiagnozowaną chorobą nowotworową, co godzi w wyrażone w art. 10 k.p. prawo do pracy oraz konstytucyjną zasadę wolności wyboru i wykonywania zawodu oraz miejsca pracy (art. 65 Konstytucji).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania albo gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jako przyczynę mającą uzasadnić przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała występowanie w sprawie zagadnienia, określonego przez nią jako „zagadnienie prawne”, które oceniła jako istotne. W orzecznictwie Sąd Najwyższego wielokrotnie wskazano, że istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinno być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny, tak aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej

odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), a przede wszystkim powinno dotyczyć kwestii prawnych budzących rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. „Istotność” zagadnienia prawnego konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Twierdzenie o występowaniu takiego zagadnienia jest ponadto uzasadnione tylko wtedy, gdy nie było ono rozstrzygane przez Sąd Najwyższy lub gdy istnieją rozbieżne poglądy wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (postanowienia Sądu Najwyższego z 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Skarżąca nie wykazała zaistnienia przesłanki, na której oparła wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).